

Feil om kontanter

Innlegg i VG 3. juni 2017 av Trond Eklund, leder for seddelprosjektet i Norges Bank.

[VGs kommentar 30. mai om kontanter og kontantbruk](#) bygger på flere misforståelser.

Norges Banks oppgave er å forsyne publikum med sedler og mynt som er trygge og funksjonelle i bruk. Så lenge publikum ønsker å bruke kontanter, er det vårt samfunnsoppdrag å dekke etterspørselen.

Det er også vår plikt å påse at norske sedler og mynter er svært vanskelige å forfalske. Den første valøren i seddelserien som nå skal fases ut, ble utgitt i 1994. Nye sikkerhetslementer er ikke lagt inn siden 1999. Samtidig har den teknologiske utviklingen skutt fart, og mange av landene rundt oss har gitt ut nye og mer avanserte sedler.

For å unngå at norske sedler blir utdaterte, besluttet vi å utgi en helt ny seddelseerie. Et slikt arbeid tar flere år. Hadde vi ventet til forfalskninger var blitt et problem, ville vi vært for sent ute. De nye sedlene har sikkerhetslementer som er blant de mest avanserte som er tilgjengelige på markedet. Slik sikrer vi at norske sedler fortsatt er trygge å bruke, og vil være det i mange år framover.

Det er kostnader forbundet med å utgi alle former for betalingsmidler, også kontanter. Norges Bank planlegger å bruke 50 millioner kroner på utviklingen av den nye seddelserien. Det er svært lavt sammenliknet med det andre land har brukt.

Det er ikke tilstrekkelig å legge inn nye sikkerhetslementer. Publikum og brukersteder må få informasjon om hvordan disse skal brukes, slik at de enkelt kan sjekke at en seddel er ekte. Derfor planlegger Norges Bank å bruke 20 millioner kroner over en periode på fire år for å fortelle at det kommer nye sedler, hvordan du skiller en ekte seddel fra en falsk, og hva du bør gjøre med sedlene som er på vei ut. Vi oppfatter at det er vår plikt å spre denne informasjonen.

VG-kommentator Astrid Meland skriver at kontanter er bare for «spesielt interesserte». Det er feil. Kontantmengden har ligget relativt stabilt på 50 milliarder kroner de ti siste årene. Kontantbruken er vanskelig å måle, men ulike undersøkelser tyder på at opp mot 20 prosent av transaksjonene i dagligvarehandelen, og mer enn ti prosent av privatpersoners betalinger utenom nettkjøp og regninger, skjer med kontanter.

I tillegg har kontanter egenskaper som bankkontopenger ikke har. De er enkle å bruke, gir endelig og umiddelbart oppgjør, etterlater ingen elektroniske spor, og gir et konkret bilde av hva penger er. Det finnes i realiteten bare to typer penger, kontanter og kontopenger. Kontanter representerer et alternativ til kontopenger. Det har positive konsekvenser for både effektivitet og tillit.

I tillegg er kontanter svært viktig for beredskapen i betalingssystemet. For mange privatkunder er det kanskje greit «å vente til nettbanken er oppe igjen», slik Astrid Meland skriver. Men dersom det elektroniske betalingssystemet av en eller annen grunn skulle stoppe helt opp, vil samfunnsmaskineriet raskt få problemer.

Det finnes elektroniske beredskapsløsninger, men disse er ikke tilstrekkelig uavhengige av det ordinære betalingssystemet. Derfor er kontanter i siste instans en viktig beredskapsløsning i betalingssystemet, og vil fortsette å være det i overskuelig framtid.